

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

19 päivänä maaliskuuta 2020*

Ennakkoratkaisupyyntö – Oikeudellinen yhteistyö rikosoikeuden alalla – Lainvastaisesti hankittujen varojen menetetyksi tuomitseminen ilman rikostuomiota – Direktiivi 2014/42/EU – Soveltamisala – Puitepäätös 2005/212/YOS

Asiassa C-234/18,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Sofiyski gradski sad (Sofian kaupungin alioikeus, Bulgaria) on esittänyt 23.3.2018 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 3.4.2018, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Komisia za protivodeystvie na koruptsiyata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imushtestvo

vastaan

BP,

AB,

PB,

”Trast B” OOD,

”Agro In 2001” EOOD,

”ACounT Service 2009” EOOD,

”Invest Management” OOD,

”Estate” OOD,

”Bromak” OOD,

”Bromak Finance” EAD,

”Viva Telekom Bulgaria” EOOD,

”Balgarska Telekomunikationna Kompania” AD,

”Hedge Investment Bulgaria” AD,

”Kemira” OOD,

* Oikeudenkäyntikieli: bulgaria.

”Dunarit” AD,
”Technologischen Zentar-Institut Po Mikroelektronika” AD,
”Evrobild 2003” EOOD,
”Technotel Invest” AD,
”Ken Trade” EAD,
”Konsult Av” EOOD,
Louvrier Investments Company 33 SA,
EFV International Financial Ventures Ltd,
Interv Investment SARL,
LIC Telecommunications SARL,
V Telecom Investment SCA,
V2 Investment SARL ja
Empreno Ventures Ltd,
Corporate Commercial Bankin, selvitystilassa, osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Prechal, presidentti K. Lenaerts ja varapresidentti R. Silva de Lapuerta, joka hoitaa kolmannen jaoston tuomarin tehtäviä, sekä tuomarit L. S. Rossi (esittelevä tuomari) ja J. Malenovský,

julkisasiamies: E. Sharpston,

kirjaaja: yksikön päällikkö M. Aleksejev,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 5.6.2019 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Komisia za protivodeystvie na koruptsiyata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imushtestvo, asiamiehinään P. Georgiev ja N. Kolev,
- BP, edustajanaan L. E. Karadaliiev, advokat,
- AB, edustajanaan S. A. Stoyanov, advokat,
- PB, edustajinaan D. V. Kostadinova ja S. Pappas, advokati,
- ”Trast B” OOD, edustajanaan S. A. Stoyanov, advokat,
- ”Dunarit” AD, edustajanaan T. S. Trifonov, advokat,

- Corporate Commercial Bank, selvitystilassa, asiamiehinään K. H. Marinova ja A. N. Donovan,
- Bulgarian hallitus, asiamiehinään L. Zaharieva ja T. Mitova,
- Tšekin hallitus, asiamiehinään M. Smolek, J. Vláčil ja A. Kasalická,
- Irlanti, asiamiehinään J. O'Connor, M. Browne, C. Durnin, M. Berry ja A. Joyce, avustajinaan D. Dodd, BL, B. Murray ja N. Butler, SC,
- Euroopan komissio, asiamiehinään R. Troosters ja Y. G. Marinova,

kuultuaan julkisasiamiehen 31.10.2019 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee rikoksentekovälineiden ja rikoshyödyn jäädyttämisestä ja menetetyksi tuomitsemisesta Euroopan unionissa 3.4.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/42/EU (EUVL 2014, L 127, s. 39 ja oikaisu EUVL 2014, L 138, s. 114) tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty menettelyssä, jossa vastakkain ovat yhtäältä Komisia za protivodeystvie na koruptsiyata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imushtestvo (korruption torjuntaan ja lainvastaisesti hankitun omaisuuden menetetyksi tuomitsemiseen liittyvistä asioista vastaava lautakunta, Bulgaria; jäljempänä lautakunta) ja toisaalta BP sekä joukko luonnollisia henkilöitä ja oikeushenkilöitä, joiden on katsottu olevan sidoksissa BP:hen tai tämän määräysvallassa, ja jossa on kyse vaatimuksesta BP:n ja kyseisten henkilöiden lainvastaisesti hankkiman omaisuuden menetetyksi tuomitsemisesta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Puitepäättös 2005/212/YOS

- 3 Rikoksen tuottaman hyödyn ja rikoksella saadun omaisuuden sekä rikoksentekovälineiden menetetyksi tuomitsemisesta 24.2.2005 tehdyn neuvoston puitepäättöksen 2005/212/YOS (EUVL 2005, L 68, s. 49) johdanto-osan ensimmäisessä, viidennessä ja kymmennessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(1) Rajat ylittävän järjestäytyneen rikollisuuden pääasiallinen vaikutin on taloudellinen hyöty. Näin ollen järjestäytyneen rikollisuuden tehokkaassa ehkäisemisessä ja torjumisessa on keskityttävä rikoksen tuottaman hyödyn jäljittämiseen, jäädyttämiseen, takavarikoimiseen ja menetetyksi tuomitsemiseen. Tätä vaikeuttavat kuitenkin muun muassa eroavaisuudet jäsenvaltioiden tämän alan lainsäädännössä.

--

- (5) Neuvoston 27 päivänä maaliskuuta 2000 hyväksymän vuoden 2000 toimintasuunnitelman 'Järjestäytyneen rikollisuuden ehkäiseminen ja valvonta: Euroopan unionin strategia uuden vuosituhatosen alkaessa' – – suosituksen 19 mukaisesti olisi tutkittava, tarvitaanko säädöstä, jossa

jäsenvaltioiden parhaat käytänteet huomioon ottaen ja oikeudellisia peruseriaatteita asianmukaisesti noudattaen säädetään mahdollisuudesta todistustaakan keventämiseen tarpeen mukaan rikos-, siviili- tai verolainsäädännössä sellaisen henkilön hallussa olevien varojen alkuperän suhteen, joka on tuomittu järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvästä rikoksesta.

--

(10) Tämän puitepäätöksen tarkoituksena on varmistaa, että kaikissa jäsenvaltioissa on tehokkaat säännöt siitä, milloin rikoksen tuottama hyöty voidaan tuomita menetetyksi, myös kun kyse on todistustaakasta sellaisen henkilön hallussa olevien varojen alkuperän suhteen, joka on tuomittu järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvästä rikoksesta. Tämä päätös liittyy samaan aikaan toimitettavaan Tanskan ehdotukseen puitepäätökseksi rikoksen tuottaman hyödyn menetetyksi tuomitsemista sekä varojen jakamista koskevien päätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta Euroopan unionissa.”

4 Puitepäätöksen 2005/212 1 artiklan ensimmäisessä, toisessa, kolmannessa ja neljännessä luetelmakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä puitepäätöksessä tarkoitetaan:

- ’rikoksen tuottamalla hyödyllä’ rikoksista koituvaa taloudellista etuutta. Se voi olla mitä tahansa omaisuutta seuraavassa luetelmakohdassa määritellyn mukaisesti,
- ’omaisuudella’ kaikenlaista aineellista tai aineetonta, irtainta tai kiinteää omaisuutta sekä oikeudellisia asiakirjoja ja välineitä, joilla todistetaan omistusoikeus tai muu oikeus tällaiseen omaisuuteen,
- ’rikosentekovälineillä’ omaisuutta, jota osaksi tai kokonaan käytetään tai aiotaan käyttää millä tavalla tahansa rikoksen tai rikosten tekemiseen,
- ’menetetyksi tuomitsemisella’ tuomioistuimen oikeudenkäynnissä rikoksen tai rikosten perusteella määräämää rangaistusta tai toimenpidettä, jolla omaisuus määrätään lopullisesti menetetyksi”.

5 Puitepäätöksen 2005/212 2 artiklassa, jonka otsikko on ”Menetetyksi tuomitseminen” säädetään seuraavaa:

”1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet voidakseen tuomita osaksi tai kokonaan menetetyksi rikosentekovälineet ja sellaisen rikoksen tuottaman hyödyn, josta voi seurata yli yhden vuoden pituinen vankeusrangaistus, tai kyseisen hyödyn arvoa vastaavan määrän omaisuutta.

2. Verorikosten osalta jäsenvaltiot voivat käyttää muita menettelyjä kuin rikosoikeudellisia menettelyjä tuomitakseen rikosentekijän rikoksesta hankkiman hyödyn menetetyksi.”

6 Puitepäätöksen 3 artiklan otsikko on ”Laajemmat valtuudet menetetyksi tuomitsemiseen”, ja sen 2 kohdan c alakohdassa ja 4 kohdassa säädetään seuraavaa:

”2. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta menetetyksi tuomitseminen tämän artiklan nojalla on mahdollista ainakin:

--

c) siinä tapauksessa, että osoitetaan, että rikokseen syyllistyneeksi todetun henkilön omaisuuden arvo on suhteeton verrattuna hänen laillisiin tuloihinsa, ja kansallinen tuomioistuim on täsmällisten tosiseikkojen perusteella täysin vakuuttunut, että kyseinen omaisuus on peräisin tämän rikokseen syyllistyneeksi todetun henkilön rikollisesta toiminnasta.

--

4. Jäsenvaltiot voivat käyttää muita kuin rikosoikeudellisia menettelyjä tuomitakseen rikoksentehtäjän kyseisen omaisuuden menetetyksi.”

7 Puitepäätöksen 2005/212 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että 2 ja 3 artiklassa tarkoitettujen toimenpiteiden kohteeksi joutuneilla asianosaisilla on oikeuksiensa turvaamiseksi tehokkaita oikeusturvakeinoja.”

8 Puitepäätöksen 2005/212 5 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tämä puitepäätös ei vaikuta velvoitteeseen kunnioittaa [SEU] 6 artiklassa tarkoitettuja perusoikeuksia ja perusperiaatteita, joihin kuuluu erityisesti syyttömyysolettama.”

9 Puitepäätöksen 2005/212 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on toteutettava tämän puitepäätöksen noudattamisen edellyttämät toimenpiteet viimeistään 15 päivänä maaliskuuta 2007.”

Puitepäätös 2006/783/YOS

10 Vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin (EUVL 2006, L 328, s. 59) 6.10.2006 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2006/783/YOS johdanto-osan kahdeksannessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Tämän puitepäätöksen tavoitteena on helpottaa jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä omaisuuden menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten keskinäisessä tunnustamisessa ja täytäntöönpanossa, niin että jäsenvaltion on tunnustettava ja pantava täytäntöön omalla alueellaan toisen jäsenvaltion rikosasioissa toimivaltaisen tuomioistuimen tekemä päätös menetetyksi tuomitsemisesta. Tämä puitepäätös liittyy – – puitepäätökseen [2005/212]. Viimeksi mainitun puitepäätöksen tarkoituksena on varmistaa, että kaikilla jäsenvaltioilla on tehokkaat säännöt siitä, milloin rikoksen tuottama hyöty voidaan tuomita menetetyksi, muun muassa säännöt todistustaakasta järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvästä rikoksesta tuomitun henkilön hallussa olevien varojen alkuperän suhteen.”

Direktiivi 2014/42

11 Direktiivin 2014/42 johdanto-osan 9, 22 ja 23 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(9) Tämän direktiivin tarkoituksena on tarkistaa [rahanpesusta, rikoksentehtävälaineiden ja rikoksen tuottaman hyödyn tunnustamisesta, jäljittamisestä, jäädyttämisestä tai takavarikoimisesta ja menetetyksi tuomitsemisesta 26.6.2001 tehdyn puitepäätöksen] 2001/500/YOS [(EUVL 2001, L 182, s. 1)] ja [puitepäätöksen 2005/212] säännöksiä ja laajentaa niiden soveltamisalaa. Nämä puitepäätökset olisi osittain korvattava niiden jäsenvaltioiden osalta, joita tämä direktiivi sitoo.

--

- (22) Tässä direktiivissä säädetään vähimmäissäännöistä. Se ei estä jäsenvaltioita säätämästä kansallisessa lainsäädännössään laajemmista valtuuksista, mukaan lukien esimerkiksi niiden todisteita koskevien sääntöjen osalta.
- (23) Tätä direktiiviä sovelletaan tässä direktiivissä lueteltujen välineiden soveltamisalaan kuuluviin rikoksiin. Jäsenvaltioiden olisi näiden välineiden soveltamisalalla sovellettava laajennettua menetetyksi tuomitsemista [koskevia] valtuuksia vähintään tiettyihin tässä direktiivissä määriteltyihin vakaviin rikoksiin.”

12 Direktiivin 2014/42 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tässä direktiivissä vahvistetaan vähimmäissäännöt, joiden nojalla omaisuus voidaan jäädyttää sen mahdollista myöhempää menetetyksi tuomitsemista varten tai tuomita menetetyksi rikosasiassa.

2. Tämä direktiivi ei vaikuta menettelyihin, joita jäsenvaltiot voivat käyttää tuomitukseen menetetyksi kyseessä olevan omaisuuden.”

13 Direktiivin 2014/42 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

- 1) ’rikoshyödyllä’ rikoksen välittömästi tai välillisesti tuottamaa taloudellista etua; se voi muodostua mistä tahansa omaisuudesta, ja siihen kuuluvat minkä tahansa rikoksen välittömästi tuottaman hyödyn myöhempi uudelleensijoittaminen tai muuntaminen ja mitkä tahansa taloudellista arvoa omaavat edut;
- 2) ’omaisuudella’ kaikenlaista aineellista tai aineetonta, irtainta tai kiinteää omaisuutta sekä oikeudellisia asiakirjoja ja välineitä, joilla todistetaan omistusoikeus tai muu oikeus tällaiseen omaisuuteen;
- 3) ’rikosentekovälineillä’ omaisuutta, jota osaksi tai kokonaan käytetään tai aiotaan käyttää millä tavalla tahansa rikoksen tai rikosten tekemiseen;
- 4) ’menetetyksi tuomitsemisella’ tuomioistuimen määräämää rikokseen liittyvän omaisuuden lopullista menetystä;
- 5) ’jäädyttämisellä’ omaisuuden luovuttamisen, tuhoamisen, muuntamisen, hallinnan siirron tai siirtämisen väliaikaista kieltoa tai omaisuuden väliaikaista haltuunottoa tai määräysvaltaan ottamista;
- 6) ’rikoksella’ tarkoitetaan 3 artiklassa luetelluissa välineissä tarkoitettuja rikoksia.”

14 Direktiivin 2014/42 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tätä direktiiviä sovelletaan seuraavissa välineissä tarkoitettuihin rikoksiin:

- a) Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan 2 kohdan c alakohdan nojalla 26 päivänä toukokuuta 1997 tehty sellaisen lahjonnan, jossa on osallisina Euroopan yhteisöjen virkamiehiä tai Euroopan unionin jäsenvaltioiden virkamiehiä, torjumista koskeva yleissopimus [(EYVL 1997, C 195, s. 1)];
- b) neuvoston puitepäätös 2000/383/YOS, tehty 29 päivänä toukokuuta 2000, rahanväärennyksen estämiseksi annettavan suojan vahvistamisesta rikosoikeudellisten ja muiden seuraamusten avulla euron käyttöönoton yhteydessä [(EYVL 2000, L 140, s. 1)];

- c) neuvoston puitepäättös 2001/413/YOS, tehty 28 päivänä toukokuuta 2001, muihin maksuvälineisiin kuin käteisrahaan liittyvien petosten ja väärennysten torjunnasta [(EYVL 2001, L 149, s. 1)];
- d) neuvoston puitepäättös [2001/500];
- e) neuvoston puitepäättös 2002/475/YOS, tehty 13 päivänä kesäkuuta 2002, terrorismin torjumisesta [(EYVL 2002, L 164, s. 3)];
- f) neuvoston puitepäättös 2003/568/YOS, tehty 22 päivänä heinäkuuta 2003, lahjonnan torjumisesta yksityisellä sektorilla [(EUVL 2003, L 192, s. 54)];
- g) neuvoston puitepäättös 2004/757/YOS, tehty 25 päivänä lokakuuta 2004, laittoman huumausainekaupan rikostunnusmerkistöjä ja seuraamuksia koskevien vähimmäissäätöjen vahvistamisesta [(EUVL 2004, L 335, s. 8)];
- h) neuvoston puitepäättös 2008/841/YOS, tehty 24 päivänä lokakuuta 2008, järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta [(EUVL 2008, L 300, s. 42)];
- i) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/36/EU, annettu 5 päivänä huhtikuuta 2011, ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta ja neuvoston puitepäätöksen 2002/629/YOS korvaamisesta [(EUVL 2011, L 101, s. 1)];
- j) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/93/EU, annettu 13 päivänä joulukuuta 2011, lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian torjumisesta ja neuvoston puitepäätöksen 2004/68/YOS korvaamisesta [(EUVL 2011, L 335, s. 1)];
- k) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/40/EU, annettu 12 päivänä elokuuta 2013, tietojärjestelmiin kohdistuvista hyökkäyksistä ja neuvoston puitepäätöksen 2005/222/YOS korvaamisesta [(EUVL 2013, L 218, s. 8)];

sekä muut oikeudelliset välineet, jos näissä välineissä säädetään erityisesti, että tätä direktiiviä sovelletaan niissä yhdenmukaistettuihin rikoksiin.”

15 Direktiivin 2014/42 4 artiklassa, jonka otsikko on ”Menetetyksi tuomitseminen”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta rikoksentekovälineet ja rikoshyöty tai rikoksentekovälineiden ja rikoshyödyn arvoa vastaava omaisuus voidaan tuomita joko kokonaan tai osittain menetetyksi rikoksen johdosta annetulla lainvoimaisella tuomiolla, joka voidaan antaa myös menettelyssä, jossa asia tutkitaan ja ratkaistaan vastaajan poissaolosta huolimatta.

2. Ainakin tapauksissa, joissa menettämisseuraamusta ei voida tuomita 1 kohdan nojalla siksi, että epäilty tai syytetty on sairas tai paennut, jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta rikoshyöty ja rikoksentekovälineet voidaan tuomita menetetyiksi, kun on aloitettu rikosoikeudellinen menettely rikoksesta, joka on omiaan tuottamaan taloudellista hyötyä välittömästi tai välillisesti, ja kun menettely olisi voinut johtaa rikoksesta tuomitsemiseen, jos epäilty tai syytetty olisi voinut osallistua oikeudenkäyntiin.”

- 16 Direktiivin 2014/42 5 artiklan, jonka otsikko on ”Laajennettu menetetyksi tuomitseminen”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta rikoksesta, joka on omiaan tuottamaan taloudellista hyötyä välittömästi tai välillisesti, tuomitulle kuuluva omaisuus voidaan tuomita joko kokonaan tai osittain menetetyksi, jos tuomioistuin on vakuuttunut tapauksen olosuhteiden, mukaan lukien täsmälliset tosiseikat ja saatavilla olevat todisteet, perusteella, että kyseinen omaisuus on peräisin rikollisesta toiminnasta.”

- 17 Direktiivin 2014/42 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta epäillyn tai syytetyn suoraan tai välillisesti kolmannelle osapuolelle siirtämä tai kolmannen osapuolen suoraan tai välillisesti epäillyltä tai syytetyltä hankkima rikoshyöty tai muu omaisuus, jonka arvo vastaa rikoshyödyn arvoa, voidaan tuomita menetetyksi ainakin tapauksissa, joissa kolmas osapuoli tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää konkreettisten tosiasioiden ja olosuhteiden, myös omaisuuden siirtymisen veloituksesta tai huomattavasti markkina-arvoa alemmasta hinnasta, perusteella, että siirron tai hankinnan tarkoituksena oli menetetyksi tuomitsemisen välttäminen.”

- 18 Direktiivin 2014/42 8 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että henkilöillä, joita tässä direktiivissä säädetyt toimenpiteet koskevat, on oikeus tehokkaisiin suojaakeinoihin ja oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin oikeuksiensa suojaamiseksi.”

- 19 Direktiivin 2014/42 14 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Korvataan – – puitepäätöksen [2005/212] 1 artiklan neljä ensimmäistä luetelmakohtaa ja 3 artikla niiden jäsenvaltioiden osalta, joita tämä direktiivi sitoo, tämän kuitenkin vaikuttamatta näiden jäsenvaltioiden velvollisuuksiin, jotka koskevat [tämän puitepäätöksen] saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä asetettuja määräaikoja.

2. Niiden jäsenvaltioiden osalta, joita tämä direktiivi sitoo, viittauksia 1 kohdassa tarkoitettuihin – – [puitepäätöksen 2005/212] säännöksiin pidetään viittauksina tähän direktiiviin.”

Bulgarian oikeus

Laki menetetyksi tuomitsemisesta

- 20 Lainvastaisesti hankitun omaisuuden tuomitsemisesta valtiolle menetetyksi (Zakon za otnemane v polza na darzhavata na nezakonno pridobito imushtestvo; DV nro 38, 18.5.2012; jäljempänä menetetyksi tuomitsemisesta annettu laki) annetun lain, joka tuli voimaan 19.11.2012, 1 §:ssä säädettiin ennen kyseisen lain kumoamista 19.1.2018 korruptionvastaisista toimista ja laittomasti hankitun omaisuuden tuomitsemisesta valtiolle menetetyksi annetulla lailla (Zakon za protivodeystvie na korupsiata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imushestvo; DV nro 7, 19.1.2018) seuraavaa:

”1) Laittomasti hankittu omaisuus tuomitaan valtiolle menetetyksi tässä laissa säädettyjen edellytysten täytyessä ja tässä laissa säädettyjen menettelyjen mukaisesti.

2) Edellä 1 momentissa tarkoitettua omaisuutta on omaisuus, jota ei voida todeta saadun laillisesta lähteestä.”

21 Menetetyksi tuomitsemisesta annetun lain 2 §:n 1 momentissa säädettiin seuraavaa:

”Tämän lain nojalla vireille pantu menettely toimitetaan riippumatta tutkinnan kohteena olevaa henkilöä ja/tai häneen sidoksissa olevia henkilöitä vastaan vireille pannusta rikosoikeudellisesta menettelystä.”

22 Menetetyksi tuomitsemisesta annetun lain 5 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”[Lautakunta] on pysyvä ja riippumaton kansallinen erityisviranomainen.”

23 Menetetyksi tuomitsemisesta annetun lain 21 §:ssä säädettiin seuraavaa:

1) [Lautakunta] aloittaa tässä laissa tarkoitettun menettelyn silloin, kun on todennäköisiä syitä epäillä, että tietty omaisuus on hankittu lainvastaisesti.

2) Tällaisista todennäköisistä syistä on kyse silloin, kun asiassa suoritettun tutkinnan jälkeen voidaan todeta, että tutkinnan kohteena olevan henkilön omaisuudessa on merkittävä epäsuhta.”

24 Menetetyksi tuomitsemisesta annetun lain 22 §:n 1 momentissa säädettiin seuraavaa:

”Asianomaisen aluehallintoviranomaisen johtaja aloittaa päätöksellään tämän lain 21 §:n 2 momentissa tarkoitettun tutkinnan, jos henkilöä epäillään tai syytetään seuraavissa säännöksissä mainituista rikoksista:

– –

8. Rikoslain (Nakazatelen kodeks) 201–203 §

– –”

25 Menetetyksi tuomitsemisesta annetun lain 66 §:ssä säädettiin seuraavaa:

”Menetetyksi tuomitaan omaisuus, jonka tutkinnan kohteena oleva henkilö on siirtänyt jollekin oikeushenkilölle tai jonkin oikeushenkilön pääomaan raha- tai muuna suorituksena, jos henkilöt, jotka johtavat kyseistä oikeushenkilöä tai joiden määräysvallassa se on, tiesivät tai heidän olisi pitänyt olosuhteiden perusteella olettaa, että omaisuus oli hankittu lainvastaisesti.

2) Menetetyksi tuomitaan myös sellainen oikeushenkilön lainvastaisesti hankkima omaisuus, joka on tutkinnan kohteena olevan henkilön tai häneen sidoksissa olevien henkilöiden itsenäisessä tai yhteisessä määräysvallassa.

– –”

26 Menetetyksi tuomitsemisesta annetun lain 75 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Lainvastaisesti hankitun omaisuuden tuomitsemista valtiolle menetetyksi koskeva vaatimus osoitetaan tuomioistuimelle tutkinnan kohteena olevaa henkilöä ja 64, 65, 66, 67 ja 71 §:ssä tarkoitettuja henkilöitä vastaan.”

27 Menetetyksi tuomitsemisesta annetun lain 76 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”Tutkinnan kohteena oleva henkilö ja 64, 65, 66, 67 ja 71 §:ssä tarkoitettut henkilöt ovat vastaajina menettelyssä.”

28 Menetetyksi tuomitsemisesta annetun lain 80 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Niihin kysymyksiin, joista ei ole säädetty tässä osastossa, sovelletaan siviiliprosessilakia [(Grazhdanski-protsesualen kodeks)].”

Siviiliprosessilaki

29 Siviiliprosessilain 17 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Tuomioistuin lausuu kaikista asian ratkaisun kannalta merkityksellisistä kysymyksistä puuttumatta kuitenkaan kysymykseen siitä, onko asiassa syyllistytty rikokseen.”

Rikoslaki

30 Rikoslain 53 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1) Rikosoikeudellisesta vastuusta riippumatta valtiolle menetetyksi tuomitaan

- a) syylliselle kuuluvat esineet, jotka on tarkoitettu käytettäväksi tai joita on käytetty tahallisen rikoksen tekemiseen
- b) syylliselle kuuluvat esineet, jotka ovat olleet tahallisen rikoksen kohteena tämän lain erityisessä osassa nimenomaisesti säädettyissä tapauksissa.

2) Valtiolle menetetyksi tuomitaan myös

- a) esineet, rikoksen kohde tai tekoväline, joiden hallussapito on kielletty, ja
- b) esineet, jotka on hankittu rikoksella, ellei niitä ole korvattava tai palautettava. Jos näin hankitut esineet ovat kadonneet tai ne on luovutettu edelleen, menetetyksi tuomitaan niiden arvoa vastaava määrä.”

31 Rikoslain 201 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Henkilölle, joka tehtäviään hoitaessaan kavaltaa rahaa, omaisuutta tai muita arvoesineitä, jotka eivät ole hänen omaisuuttaan ja jotka on annettu hänen haltuunsa hänen tehtäviensä hoitamiseksi tai uskottu hänelle, jotta hän huolehtisi niistä tai vastaisi niiden hoidosta, voidaan määrätä tehtävien hoidon yhteydessä tapahtuneesta kavalluksesta korkeintaan kahdeksan vuoden vapausrangaistus, ja tuomioistuin voi määrätä menetetyksi korkeintaan puolet tekoon syyllistyneen omaisuudesta ja määrätä hänet menettämään oikeutensa – –”

32 Rikoslain 203 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Tehtävien hoidossa tehdystä erityisen laajamittaisesta kavalluksesta, jota on pidettävä luonteeltaan erityisen törkeänä, voidaan määrätä 10–20 vuoden vapausrangaistus.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 33 Sofiyska gradska prokuratura (Sofian kaupungin syyttäjänvirasto, Bulgaria) ilmoitti 28.7.2014 lautakunnalle syytetoimiin ryhtymisestä BP:tä vastaan sillä perusteella, että tämä oli erään bulgarialaisen pankin hallintoneuvoston puheenjohtajana yllyttänyt vuoden 2011 joulukuusta 19.6.2014 saakka muita henkilöitä kavaltamaan rikoslain 201 §:n ja 203 §:n 1 momentin vastaisesti pankille kuuluvia varoja yhteensä yli 205 miljoonan Bulgarian levan (BGN) (n. 105 miljoonaa euroa) arvosta.
- 34 Ennakkoratkaisupyynnön mukaan rikosoikeudellinen menettely on vireillä, eikä asiassa ole vielä annettu lainvoimaista tuomiota eikä siis BP:tä ole lainvoimaisesti tuomittu.
- 35 Lautakunta suoritti tutkinnan, jonka kohteena oli ajanjakso 4.8.2004–4.8.2010 ja josta ilmeni muun muassa, että BT:llä ja hänen perheenjäsenillään oli hallussaan huomattavan suuria pankkitalletuksia, jotka eivät vastanneet heidän laillisia tulojaan, he olivat siirtäneet pankin kautta varoja, joiden alkuperää ei voitu määrittää, he olivat hankkineet huomattavan arvokasta irtainta ja kiinteää omaisuutta ja BP oli saanut palkkioita sopimuksista, jotka on todettu fiktiivisiksi, ja näistä toimista saatujen tulojen tarkoituksena on ollut peitellä niiden varojen alkuperän lainvastaisuutta, joita oli käytetty BP:n omaisuuden hankintaan.
- 36 Lautakunta pani 14.5.2015 tekemällään päätöksellä vireille Sofiyski gradski sadissa (Sofian kaupungin alioikeus, Bulgaria) menetetyksi tuomitsemisesta annetun lain 22 §:n 1 momentin 8 kohdan perusteella menettelyn BP:n ja hänen perheenjäsentensä sekä BP:hen sidoksissa tai hänen määräysvallassaan olevien kolmansien väitetysti lainvastaisesti hankkiman omaisuuden tai sen rahamääräisen arvon – sellaisen omaisuuden osalta, joka oli myyty edelleen tai joka oli saatu tällaisen lainvastaisesti hankitun omaisuuden muuntamisesta – tuomitsemiseksi menetetyksi.
- 37 Lautakunnan vaatimuksesta Sofiyski gradski sad määräsi turvaamistoimista sen omaisuuden osalta, jonka menetetyksi tuomitsemista oli vaadittu.
- 38 Ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vireille pannussa menettelyssä BP ja tietyt muut vastapuolet ovat väittäneet, että lautakunnan menetetyksi tuomitsemista koskeva vaatimus ei täyttänyt tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä muun muassa siksi, että se oli direktiivin 2014/42 vastainen. Heidän mukaansa direktiivissä edellytetään näet, että omaisuuden menetetyksi tuomitseminen perustuu lainvoimaiseen rikostuomioon, jollaista pääasiassa ei ole annettu. BP:n ja mainittujen muiden vastapuolten mukaan unionin tasolla ei ole säännöksiä siviilioikeudellisesta menettämisseuraamuksesta, minkä vuoksi menetetyksi tuomitseminen voi tapahtua vain lainvoimaisen rikostuomion perusteella. Näiden asianosaisten mukaan pääasian vastapuolia on kohdeltu niin kuin heidät olisi tuomittu lainvoimaisella tuomiolla, mikä heidän mukaansa loukkaa syyttömyysolettamaa ja oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.
- 39 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että menetetyksi tuomitsemisesta annetusta laista käy nimenomaisesti ilmi, että siviilituomioistuimessa vireille pantu menettämisseuraamusmenettely on itsenäinen suhteessa tutkinnan kohteena olevaa henkilöä ja/tai tähän sidoksissa tai tämän määräysvallassa olevia henkilöitä vastaan vireille pantuun rikosoikeudelliseen menettelyyn. Pelkästään se, että syytetoimiin on ryhdytty, riittää sen mukaan siviilioikeudellisen menettämisseuraamusmenettelyn vireille panemiseen. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan direktiivin 2014/42 sanamuodosta käy kuitenkin selvästi ilmi, ettei yhteyttä rikosoikeudellisen menettelyn ja siviilioikeudellisen menettämisseuraamusmenettelyn välillä ole syytä sulkea pois ja ettei jälkimmäistä menettelyä pidä saattaa päätökseen ennen rikosoikeudellisen menettelyn päättymistä. Se katsoo, että menetetyksi tuomitsemisesta annetulla lailla on siis näin ylitetty direktiivissä 2014/42 säädetyt vähimmäisyhdenmukaistamisen vaatimukset ja että laki on näin direktiivin vastainen. Koska BP:tä ei ole vielä tuomittu pääasiassa kyseessä olevista teoista, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että siviilioikeudellista menettämisseuraamusmenettelyä pitäisi lykätä siihen saakka, kunnes muun muassa BP:tä vastaan vireille saatettu rikosoikeudellinen menettely on saatettu päätökseen.

40 Sofiyski gradski sad ei kuitenkaan ole varma direktiivin 2014/42 säännösten tulkinnasta, minkä vuoksi se on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Onko [direktiivin 2014/42] 1 artiklan 1 kohtaa, jossa vahvistetaan ’vähimmäissäännöt, joiden nojalla omaisuus voidaan jäädyttää sen mahdollista myöhempää menetetyksi tuomitsemista varten’, tulkittava siten, että siinä sallitaan jäsenvaltioiden antavan säännöksiä siviilioikeudellisesta menetetyksi tuomitsemisesta, joka ei perustu rikostuomioon?
- 2) Seuraako [direktiivin 2014/42] 1 artiklan 1 kohdasta, kun otetaan huomioon sen 4 artiklan 1 kohta, että jo rikosoikeudellisen menettelyn vireillepano sellaista henkilöä vastaan, jonka omaisuus on menetetyksi tuomitsemisen kohteena, riittää menetetyksi tuomitsemista koskevan siviilioikeudellisen menettelyn vireillepanoa ja täytäntöönpanoa varten?
- 3) Onko [direktiivin 2014/42] 4 artiklan 2 kohdan perusteiden laajentava tulkinta sallittu, kun niissä sallitaan siviilioikeudellinen menetetyksi tuomitseminen, joka ei perustu rikostuomioon?
- 4) Onko [direktiivin 2014/42] 5 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että oikeus omaisuuteen voidaan jo henkilön omaisuuden arvon ja laillisten tulojen välisen epäsuhtan perusteella tuomita välittömästi tai välillisesti rikoksella hankittuna menetetyksi ilman lainvoimaista rikostuomiota, jossa todettaisiin henkilön syyllistyneen rikokseen?
- 5) Onko [direktiivin 2014/42] 6 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että siinä säädetään kolmansille osapuolille siirrettyjen varojen menetetyksi tuomitsemisesta täydentävänä tai vaihtoehtoisena toimenpiteenä välittömälle menetetyksi tuomitsemiselle taikka laajennettuun menetetyksi tuomitsemiseen liittyvänä täydentävänä toimenpiteenä?
- 6) Onko [direktiivin 2014/42] 8 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että siinä varmistetaan syyttömyysolettaman soveltaminen ja kielletään menetetyksi tuomitseminen, joka ei perustu rikostuomioon?”

Ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottaminen

41 Lautakunta sekä Bulgarian ja Tšekin hallitukset väittävät, ettei ennakkoratkaisupyynnö täytä tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä.

42 Näiden osapuolten mukaan direktiivin 2014/42 tulkinnalla ei ole merkitystä pääasian ratkaisun kannalta. Ne katsovat näet, että direktiivin tarkoituksena on omaisuuden menettämisseuraamusta koskevien vähimmäissääntöjen vahvistaminen rikosasioita varten, kun taas pääasiassa vireille pantu menettämisseuraamusmenettely on luonteeltaan siviilioikeudellinen, eikä se riipu rikosoikeudellisen menettelyn toimittamisesta tai lopputuloksesta. Lisäksi ne katsovat, että lautakunnan vaatimus omaisuuden tuomitsemisesta menetetyksi perustuu rikoslain 201–203 §:ssä tarkoitettuun kavallusrikokseen. Tätä rikosta ei kuitenkaan mainita yhdessäkään niistä välineistä, jotka on lueteltu direktiivin 2014/42 3 artiklassa, jossa määritellään direktiivin asiallinen soveltamisala. Lautakunta ja Bulgarian hallitus ovat lopuksi ilmoittaneet, että direktiivin 2014/42 täytäntöönpanolle sen 12 artiklassa säädetty määräaika päättyi 4.10.2016 ja että menettely ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa pantiin vireille 22.3.2016, minkä vuoksi direktiivin säännökset eivät niiden mukaan ole pääasiassa ajallisesti sovellettavia.

43 Tämän osalta on muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan olettamana on, että kansallisen tuomioistuimen niiden oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella, joiden määrittämisestä se vastaa ja joiden paikkansapitävyyden selvittäminen ei ole unionin tuomioistuimen tehtävä, esittämällä unionin oikeuden tulkintaan liittyvillä kysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun

kannalta. Unionin tuomioistuin voi jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän pyynnön ainoastaan, jos on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeuden tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (tuomio 24.6.2008, Commune de Mesquer C-188/07, EU:C:2008:359, 30 kohta ja tuomio 13.11.2018, Levola Hengelo, C-310/17, EU:C:2018:899, 28 kohta).

- 44 Kun, kuten käsiteltävässä asiassa, ei ole ilmeistä, että unionin säännöksen tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävänä olevan asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, väite, jonka mukaan kyseistä säännöstä ei sovelleta pääasiassa, ei liity ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottamiseen vaan se koskee esitettyjen kysymysten aineellista arviointia (tuomio 12.12.2019, Slovenské elektrárne, C-376/18, EU:C:2019:1068, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 45 Ennakkoratkaisupyynnön voidaan näin ollen ottaa tutkittavaksi.

Asiakysymys

Alustavia näkökohtia

- 46 Kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen välille SEUT 267 artiklalla luodussa yhteistyössä unionin tuomioistuimen tehtävänä on antaa kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen vastaus, jonka perusteella kansallinen tuomioistuin voi ratkaista siinä vireillä olevan asian. Unionin tuomioistuimen on tämän vuoksi tarvittaessa muotoiltava sille esitetyt kysymykset uudelleen. Se, että kansallinen tuomioistuin on muodollisesti esittänyt ennakkoratkaisukysymyksen viittaamalla tiettyihin unionin oikeuden määräyksiin tai säännöksiin, ei estä unionin tuomioistuinta esittämästä kansalliselle tuomioistuimelle kaikkia unionin oikeuden tulkintaan liittyviä seikkoja, jotka saattavat olla hyödyllisiä kansallisen tuomioistuimen arvioidessa käsiteltävänä olevaa asiaa, riippumatta siitä, onko kansallinen tuomioistuin kysymyksiä esittäessään viitannut niihin. Unionin tuomioistuimen on tältä osin poimittava kaikista kansallisen tuomioistuimen esittämistä seikoista ja erityisesti ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä tehdyn päätöksen perusteluista ne unionin oikeutta koskevat seikat, joita on syytä tulkita, kun otetaan huomioon riidan kohde (tuomio 5.12.2019, EVN Bulgaria Toplofikatsia ja Toplofikatsia Sofia, C-708/17 ja C-725/17, EU:C:2019:1049, 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 47 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa kysymyksillään unionin tuomioistuimen vastauksen siihen, millä tavoin direktiivin 2014/42 säännöksiä on tulkittava. Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 41 kohdassa todennut, kavalluksen muodostavat teot, sellaisina kuin ne on ennakkoratkaisupyynnössä kuvattu, eivät kuitenkaan täytä minkään sellaisen rikoksen tunnusmerkistöä, joista direktiivin 2014/42 3 artiklassa tyhjentävästi luetelluissa välineissä on kyse, joten lautakunnan vireille paneman kansallisen menettelyn kohde jää direktiivin asiallisen soveltamisalan ulkopuolelle.
- 48 Direktiivin 2014/42 14 artiklan 1 kohdassa säädetään lisäksi, että direktiivillä korvataan yksinomaan puitepäätöksen 2005/212 1 artiklan neljä ensimmäistä luetelmakohtaa sekä sen 3 artikla niiden jäsenvaltioiden osalta, joita direktiivi sitoo, mikä merkitsee sitä, kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 48 ja 49 kohdassa todennut, että puitepäätöksen 2, 4 ja 5 artikla pysyvät voimassa direktiivin 2014/42 antamisen jälkeen.
- 49 Puitepäätöksen 2005/212 2 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet voidakseen tuomita osaksi tai kokonaan menetetyn rikoksentekevälaineet ja sellaisen rikoksen tuottaman hyödyn, josta voi seurata yli yhden vuoden pituinen vankeusrangaistus, ja

käsiteltävässä tapauksessa rikoksista, joista ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on tehnyt selkoa, voi seurata 10–20 vuoden mittainen vapausrangaistus, joten niiden voidaan katsoa kuuluvan tämän puitepäätöksen soveltamisalaan.

- 50 Tästä seuraa, että puitepäätöksen 2005/212 säännökset ovat – tämän vaikuttamatta puitepäätöksen tulkintaan ja sen soveltamisalaan – välttämättä sellaisia unionin oikeutta koskevia seikkoja, jotka on pääasian kohteen ja ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ilmoittamien tietojen perusteella otettava huomioon, jotta unionin tuomioistuin voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

- 51 Edellä todettu huomioon ottaen on katsottava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kysymykset, joita on tarkasteltava yhdessä, koskevat asiallisesti sitä, onko puitepäätöstä 2005/212 tulkittava siten, että se on esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan kansallinen tuomioistuin määrää lainvastaisesti hankitun omaisuuden menettämisestä sellaisen menettelyn päätteeksi, jonka edellytyksenä ei ole rikoksen toteaminen eikä näin myöskään tällaisesta rikoksesta epäiltyjen tuomitseminen.
- 52 Kysymykseen vastattaessa on muistettava, että puitepäätös 2005/212 perustuu EU-sopimuksen VI osaston, jonka otsikko oli ”Määräykset poliisiyhteistyöstä ja oikeudellisesta yhteistyöstä rikosasioissa”, määräyksiin, sellaisena kuin sopimus oli voimassa ennen Lissabonin sopimusta, määräyksiin ja erityisesti EU 29 artiklaan, EU 31 artiklan 1 kohdan c alakohtaan ja EU 34 artiklan 2 kohdan b alakohtaan.
- 53 EU 31 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa koskevaa yhteistä toimintaa on tällaisen yhteistyön mahdollisesti edellyttämä, jäsenvaltioissa sovellettavien sääntöjen yhteensopivuuden varmistaminen. Tässä yhteydessä puitepäätöksellä 2005/212 pyritään takaamaan, kuten sen johdanto-osan 10 perustelukappaleessa on todettu, se, että kaikissa jäsenvaltioissa on tehokkaat säännöt siitä, milloin rikoksen tuottama hyöty voidaan tuomita menetetyksi.
- 54 Puitepäätöksen 2005/212 2 artiklan 1 kohdassa edellytetään siis, että kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet voidakseen tuomita osaksi tai kokonaan menetetyksi rikoksentekovälineet ja sellaisen rikoksen tuottaman hyödyn, josta voi seurata yli yhden vuoden pituinen vankeusrangaistus, tai kyseisen hyödyn arvoa vastaavan määrän omaisuutta, ja sen 1 artiklan neljännessä luetelmakohdassa määritellään menetetyksi tuomitseminen tuomioistuimen oikeudenkäynnissä rikoksen tai rikosten perusteella määräämäksi rangaistukseksi tai toimenpiteeksi, jolla omaisuus määrätään lopullisesti menetetyksi.
- 55 Kuten puitepäätöksen 2005/212 johdanto-osan 10 perustelukappaleesta käy ilmi, puitepäätös liittyy Tanskan kuningaskunnan tekemään ehdotukseen, joka johti vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin 6.10.2006 tehtyyn neuvoston puitepäätökseen 2006/783/YOS (EUVL 2006, L 328, s. 59). Kuten tämän jälkimmäisen puitepäätöksen johdanto-osan kahdeksannessa perustelukappaleessa todetaan, puitepäätöksen tavoitteena on helpottaa jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä omaisuuden menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten keskinäisessä tunnustamisessa ja täytäntöönpanossa, niin että jäsenvaltion on tunnustettava ja pantava täytäntöön omalla alueellaan toisen jäsenvaltion rikosasioissa toimivaltaisen tuomioistuimen tekemä päätös menetetyksi tuomitsemisesta.
- 56 Kun näin ollen otetaan huomioon puitepäätöksen 2005/212 tavoitteet, sen säännösten sanamuoto ja asiayhteys, jossa se tehtiin, on katsottava, että se on toimi, jolla pyritään velvoittamaan jäsenvaltiot ottamaan käyttöön yhteiset vähimmäissäännöt rikoksentekovälineiden ja rikoshyödyn menetetyksi

tuomitsemisen osalta rikosoikeudenkäynneissä menettämisseuraamuksista tehtyjen tuomioistuinratkaisujen vastavuoroisen tunnustamisen helpottamiseksi, kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 63 kohdassa myös todennut.

- 57 Puitepäätöksellä 2005/212 ei siis säännellä sellaisten lainvastaisen toiminnan välineiden tai tällaisesta toiminnasta peräisin olevan hyödyn menetetyksi tuomitsemista, josta jäsenvaltion tuomioistuin määrää menettelyssä tai sellaisen menettelyn päätteeksi, jossa ei ole kyse yhden tai useamman rikoksen toteamisesta.
- 58 Puitepäätöksen 2005/212 2 artiklan 2 kohta ei ole millään tavoin esteenä tälle tulkinnalle.
- 59 Mainitussa puitepäätöksen kohdassa todetaan näet vain, että jäsenvaltiot voivat verorikosten osalta käyttää muita menettelyjä kuin rikosoikeudellisia menettelyjä tuomitakseen rikosentekijän rikoksesta hankkiman hyödyn menetetyksi. Kyseistä kohtaa ei voida tulkita vastakohtaispäätelmin siten, että jäsenvaltioilta olisi eväty mahdollisuus ottaa käyttöön rikosoikeudellisten menettelyjen lisäksi muita menettämisseuraamusmenettelyjä, jotka eivät liity verorikoksiin. Tällaisella kiellolla ylitettäisiin puitepäätöksellä käyttöön otettujen vähimmäissääntöjen ulottuvuus.
- 60 Käsiteltävässä tapauksessa ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vireillä oleva menettämisseuraamusmenettely on luonteeltaan siviilioikeudellinen ja sen rinnalla on kansallisessa oikeudessa voimassa myös vastaavaa rikosoikeudellista menettelyä koskeva säännöstö. On totta, että menetetyksi tuomitsemisesta annetun lain 22 §:n 1 momentin mukaan lautakunta panee vireille tällaisen menettelyn silloin, kun se on saanut tiedon siitä, että henkilöä syytetään tietyn tyyppisistä rikoksista. Unionin tuomioistuimelle toimitetusta aineistosta ja tarkennuksista, jotka lautakunta, Bulgarian hallitus ja Euroopan komissio ovat esittäneet istunnossa, käy kuitenkin ilmi, että tämän lain säännösten mukaan kyseinen menettely, jossa keskitytään yksinomaan omaisuuteen, joka on väitetty hankitun lainvastaisesti, toimitetaan sen vireilletulon jälkeen erillään rikoksista epäiltyä vastaan aloitetusta mahdollisesta rikosoikeudellisesta menettelystä ja sen lopputuloksesta eli erityisesti riippumatta siitä, tuomitaanko mainittu tekijä.
- 61 Näin ollen on katsottava, että ratkaisua, joka ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tehtävä pääasiassa, ei tehdä menettelyssä tai sellaisen menettelyn päätteeksi, jossa on kyse yhdestä tai useammasta rikoksesta. Se ei siis kuulu puitepäätöksen 2005/212 soveltamisalaan.
- 62 Esitettyihin kysymyksiin on edellä tarkastellut näkökohdat huomioon ottaen vastattava, että puitepäätöstä 2005/212 on tulkittava siten, ettei se ole esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan kansallinen tuomioistuin määrää lainvastaisesti hankitun omaisuuden menettämisestä sellaisen menettelyn päätteeksi, jonka edellytyksenä ei ole rikoksen toteaminen eikä näin myöskään tällaisesta rikoksesta epäiltyjen tuomitseminen.

Oikeudenkäyntikulut

- 63 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Rikoksen tuottaman hyödyn ja rikoksella saadun omaisuuden sekä rikosentekovälineiden menetetyksi tuomitsemisesta 24.2.2005 tehtyä neuvoston puitepäätöstä 2005/212/YOS on tulkittava siten, ettei se ole esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan kansallinen

tuomioistuim määrää lainvastaisesti hankitun omaisuuden menettämisestä sellaisen menettelyn päätteeksi, jonka edellytyksenä ei ole rikoksen toteaminen eikä näin myöskään tällaisesta rikoksesta epäiltyjen tuomitseminen.

Allekirjoitukset